

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Біологічний факультет
Кафедра біохімії

Затверджено

На засіданні кафедри біохімії
біологічного факультету
Львівського національного
університету імені Івана Франка
(протокол № 11/3 від 18.02 2025р.)

Завідувач кафедри *N. Sibirna* проф. Наталія СИБІРНА

Силабус з навчальної дисципліни
«Біотехнологія для продовольчої безпеки»,
що викладається в межах ОПП «Біотехнології та біоінженерія»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
спеціальності 162 «Біотехнології та біоінженерія»

Назва курсу	Біотехнологія для продовольчої безпеки
Адреса викладання курсу	вул. Грушевського 4, 79005 Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	біологічний факультет, кафедра біохімії
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	16 «Хімічна та біоінженерія», 162 «Біотехнології та біоінженерія»
Викладачі курсу	доцент кафедри біохімії к.б.н. Нагалевська Марія Романівна
Контактна інформація викладачів	maria.nagalievska@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	Консультація в день проведення практичних занять (за попередньою домовленістю)
Сторінка курсу	
Інформація про курс	<p>Курс розроблено таким чином, щоб розширити знання про трансформаційний потенціал біотехнології у забезпеченні глобальної продовольчої безпеки. Починається з вивчення загальних принципів застосування біотехнології у виробництві сільськогосподарських культур (редагування генів, біофортифікація) та у переробці харчових продуктів (прецизійна ферментація, клітинне м'ясо). Цей курс пропонує глибоке занурення в новітні біотехнологічні методи та технології: ви ознайомитеся зі світом персоналізованого харчування та сучасними фізичними методами переробки (ультразвук, холодна плазма). Ви відкриєте для себе біотехнологічний підхід до розробки гіпоалергенних продуктів.</p> <p>Курс дозволить детально розглянути питання безпеки та комерціалізації продуктів, відредагованих на генетичному рівні, а також вивчити складні молекулярні та метаболічні механізми функціональних продуктів і нутрацевтиків. Ви дізнаєтеся про інноваційні методи підвищення їхньої біодоступності. Важливим блоком буде вивчення харчового мікробіому як ключового фактора здоров'я, а також його модуляція через продукти харчування (пребіотики, пробіотики). Завершить курс розгляд технології блокчейну як інструменту для підвищення простежуваності, безпеки та сталості всього харчового ланцюжка. Вирушайте в захоплюючу подорож у світ біотехнології та її трансформаційну роль у забезпеченні якісного харчування для всього світу.</p>
Коротка анотація курсу	<p>Дисципліна «Біотехнологія для продовольчої безпеки» є вибірковою дисципліною зі спеціальності 162 «Біотехнології та біоінженерія» для освітньої програми бакалавра, яка викладається в VIII семестрі в обсязі 6 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою).</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Біотехнологічні основи виробництва, переробки та безпеки харчових продуктів 2 Функціональні продукти, здоров'я та цифрова простежуваність
Мета та цілі курсу	Метою вивчення вибіркової дисципліни «Біотехнологія для продовольчої безпеки» є набуття студентами системних знань про трансформаційну роль біотехнології та інноваційних технологій у

	<p>забезпеченні глобальної продовольчої безпеки, підвищенні харчової цінності, покращенні якості та простежуваності харчових продуктів на всіх етапах ланцюга постачання.</p> <p>Цілі курсу. Засвоїти фундаментальні біотехнологічні методи: Зрозуміти принципи застосування редагування генів, культури тканин, прецизійної ферментації та біофортифікації у виробництві сировини та харчових продуктів. Оцінити новітні технології переробки: Опанувати знання про сучасні методи переробки (холодна плазма, високий тиск) та їхній вплив на якість і безпеку харчів. Аналізувати безпекові та етичні виклики: Навчитися розрізняти ГМ та ГВ продукти, оцінювати їхню безпеку та розуміти міжнародні регуляторні норми (зокрема, щодо гіпоалергенних продуктів). Вивчити функціональні механізми здоров'я: Розкрити молекулярні, біохімічні та метаболічні механізми дії функціональних продуктів і нутрацевтиків, а також роль харчового мікробіому та його модуляції. Опанувати цифрові інструменти простежуваності: Зрозуміти основи та застосування технології блокчейну для підвищення прозорості, безпеки та сталості харчових ланцюгів. Формувати критичне мислення: Набути навичок критичного аналізу комерціалізації, суспільного сприйняття та етичних аспектів впровадження біотехнологічних інновацій у харчову галузь.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Food Biotechnology: Food Processing, Gene Editing and Safety. (2025). Germany: De Gruyter, Incorporated. 2. Bhatia, S. (2017). Food Biotechnology. India: CRC Press.. 3. Value-Addition in Food Products and Processing Through Enzyme Technology. (2021). Netherlands: Academic Press. <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Singh, R. P., Heldman, D. R. (2008). Introduction to Food Engineering. Netherlands: Elsevier Science. 5. Impactful Technologies Transforming the Food Industry. (2023). United States: IGI Global. 6. Clinical Aspects of Functional Foods and Nutraceuticals Dilip Ghosh, Debasis Bagchi, Tetsuya Konishi CRC Press, 2014. CRC Press.. 7. The Gut Microbiome in Health and Disease. (2018). Germany: Springer International Publishing. 8. Ishiguro, E., Haskey, N., Campbell, K. (2018). Gut Microbiota: Interactive Effects on Nutrition and Health. Netherlands: Elsevier Science.
<p>Тривалість курсу</p>	<p>Один семестр</p>
<p>Обсяг курсу</p>	<p>60 години аудиторних занять. З них 30 годин лекцій, 30 годин практичних та 120 годин самостійної роботи.</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Після завершення цього курсу студент буде:</p> <ul style="list-style-type: none"> - теоретичні основи біотехнологічних процесів (редагування генів, прецизійна ферментація, біофортифікація), засобів та методів їхнього застосування для підвищення харчової цінності та якості сировини й продуктів харчування;

	<p>регуляторні та безпекові принципи, що стосуються генетично відредагованих (ГВ) продуктів, гіпоалергенних харчів та новітніх технологій переробки; молекулярні, біохімічні та метаболічні механізми дії функціональних продуктів та нутрацевтиків, а також принципи модуляції харчового мікробіому (пребіотики, пробіотики); основи технології блокчейну та її роль у забезпеченні простежуваності, безпеки та сталості всього харчового ланцюга постачання;</p> <p>- аналізувати та оцінювати доцільність застосування конкретних біотехнологічних методів (наприклад, редагування генів чи клітинне м'ясо) для вирішення актуальних проблем глобальної продовольчої безпеки; обґрунтовувати вибір інноваційних технологій переробки (наприклад, застосування нанотехнологій чи нетермічної обробки) для збереження поживних речовин та створення гіпоалергенних або функціональних продуктів; критично оцінювати етичні, соціальні та ринкові виклики, пов'язані з комерціалізацією біотехнологічних харчових продуктів; використовувати принципи блокчейну та простежуваності для розробки більш прозорих та стійких бізнес-моделей у харчовій індустрії.</p>
Ключові слова	Харчова біотехнологія. Продовольча безпека. Редагування генів. Нутрацевтики. Безпека харчових продуктів. Блокчейн (Простежуваність)
Формат курсу	очний
	проведення лекцій та консультації для кращого розуміння тем
Теми	Наведено у табл. 1
Підсумковий контроль, форма	залік у кінці семестру
Пререквізити	для вивчення курсу студенти потребують базових знань з біохімії, генетики, мікробіології та вірусології, анатомії та фізіології людини і тварин, цитології, гістології, фізики та хімії
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	лекції, презентація (ілюстрація, демонстрація), розповіді, пояснення, розв'язування вправ і задач, дискусія
Необхідне обладнання	персональний комп'ютер, загальноживані комп'ютерні програми і операційні системи, проєктор, програмне забезпечення для дистанційного навчання (ZOOM, MSTeams, MOODLE)
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні/самостійні тощо: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 50 • контрольні заміри (модулі): 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 50 <p>Оцінювання знань студентів навчальних дисциплін, які завершуються заліком, проводиться протягом семестру за такими видами робіт: підготовка та представлення презентації, участь у науковій дискусії на практичних заняттях, тестовий контроль. Загалом протягом семестру 100 балів.</p> <p>Академічна доброчесність. Роботи здобувачів є винятково оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Жодні форми</p>

	<p>порушення академічної доброчесності (відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання у роботу інших аспірантів та ін..) не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідування занять. Усі студенти відвідають усі лекції та практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Студенти зобов'язані дотримуватись усіх строків визначених для виконання письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p>
<p>Питання до модульних контролів (замірів знань)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте визначення поняттю "Харчова біотехнологія". 2. Перелічіть три основні застосування біотехнології у виробництві сільськогосподарських культур. 3. Опишіть, що таке редагування генів (Gene editing) у контексті харчових систем. 4. Що таке біофортифікація і навіщо вона потрібна? Наведіть приклад. 5. Поясніть, що являє собою м'ясо, вирощене в лабораторії (Lab-grown meat). 6. Яку роль відіграє контроль якості у сфері біотехнологічних харчових продуктів? 7. Назвіть три новітні технології переробки харчових продуктів, окрім традиційних. 8. Що таке персоналізоване харчування? 9. Опишіть, що таке гіпоалергенні харчові продукти. 10. Як ферментна модифікація використовується для зниження алергенності білків? 11. Яка основна мета використання нанотехнологій у виробництві гіпоалергенних продуктів? 12. Поясніть ключову відмінність між Генетично модифікованими (ГМ) та Генетично відредагованими (ГВ) продуктами. 13. Перелічіть три фактори, що впливають на комерціалізацію генетично відредагованих продуктів. 14. Що таке функціональні харчові продукти? 15. Опишіть один із молекулярних механізмів терапевтичної дії функціональних продуктів. 16. Поясніть, що таке біодоступність (bioavailability) нутрацевтиків. 17. Дайте визначення харчовому мікробіому. 18. Поясніть різницю між пробіотиками та пребіотиками. 19. Що таке блокчейн та як він забезпечує простежуваність (traceability) харчових продуктів?
<p>Оцінювання</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

Схема курсу «Біотехнологія для продовольчої безпеки»

Тиждень	Тема занять (перелік питань)	Форма діяльності та обсяг годин	Додаткова література / ресурс для виконання завдань (за потреби)	Термін виконання
1	Харчова біотехнологія: трансформація харчових систем через інновації	Лекції – 3 год, практичні – 3 год; самостійна робота – 12 год		1 тиждень
2	Застосування біотехнології у виробництві харчових продуктів та сільськогосподарських культур	Лекції – 3 год, практичні – 3 год; самостійна робота – 12 год		1 тиждень
3	Біотехнологія у переробці та консервуванні харчових продуктів	Лекції – 3 год, практичні – 3 год; самостійна робота – 12 год		1 тиждень
4	Новітні технології в харчовій біотехнології та персоналізованому харчуванні. Тенденції в персоналізованому харчуванні. Технології в переробці харчових продуктів. Виклики при впровадженні персоналізованого харчування та технологій переробки харчових продуктів	Лекції – 3 год, практичні – 3 год; самостійна робота – 12 год		1 тиждень
5	Переробка гіпоалергенних продуктів із застосуванням біотехнологічного підходу. Біотехнологічні методики у переробці харчових продуктів. Застосування нанотехнологій у виробництві гіпоалергенних продуктів. Ідентифікація та характеристика алергенів. Міжнародні нормативи для гіпоалергенних харчових продуктів	Лекції – 3 год, практичні – 3 год; самостійна робота – 12 год		1 тиждень
6	Безпека та комерціалізація продуктів, відредагованих на генетичному рівні. Редагування генів як біотехнологічний інструмент у виробництві харчових продуктів. Безпека продуктів, відредагованих на генетичному рівні	Лекції – 3 год, практичні – 3 год; самостійна робота – 12 год		1 тиждень
7	Молекулярні, біохімічні та метаболічні підходи до функціональних харчових продуктів. Молекулярні механізми терапевтичної дії функціональних продуктів. Метаболічні механізми терапевтичної дії функціональних продуктів. Механізми дії окремих функціональних продуктів	Лекції – 3 год, практичні – 3 год; самостійна робота – 12 год		1 тиждень
8	Функціональні продукти та нутрацевтики: користь для здоров'я та застосування. Розуміння класів функціональних продуктів та нутрацевтиків.	Лекції – 3 год, практичні – 3 год;		1 тиждень

	Інноваційні методи підвищення бідоступності нутрацевтиків та функціональних продуктів	самостійна робота – 12 год		
9	Харчовий мікробіом та пов'язані біологічні системи: метаболізм для покращення харчування та здоров'я. Їжа як інструмент для модуляції мікробіому. Застосування харчового мікробіому в харчовій технології та харчуванні.	Лекції – 3 год, практичні – 3 год; самостійна робота – 12 год		1 тиждень
10	Блокчейн у харчовому ланцюжку створення вартості: підвищення простежуваності, безпеки та сталості. Основи технології блокчейну. Інтеграція блокчейну на ключових етапах ланцюжка створення вартості харчових продуктів	Лекції – 3 год, практичні – 3 год; самостійна робота – 12 год		1 тиждень

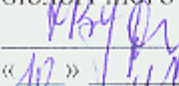
Автор

Марія НАГАЛІВСЬКА

«ПОГОДЖЕНО»

Голова методичної ради
біологічного факультету

 доц. Віталій ГОНЧАРЕНКО
«10» _____ 2025 р.

Гарант ОПІ

 проф. Віктор ФЕДОРЕНКО
«10» _____ 2025 р.